

Machomän på gränsen

Ulf Lindström försöker förnya kriminalromanen. Det är värt respekt, men tyvärr engagerar inte resultatet, menar Ann Lingebrandt.

Jobs bok

Ulf Lindström

W&W

BOKEN. På papperet ser det ut som om *Ulf Lindström* gör allting rätt. När jag vänder och vrider på hans nya roman *Jobs bok* talar det mesta för att den borde vara bra. Det är en historia om små och stora brott som skulle kunna definieras som spänningslitteratur men har betydligt högre stilistiska och psykologiska ambitioner än den genomsnittliga deckaren. Författarens förra roman "En god man" fick översvallande recensioner och belönades med tidningen Vi:s litteraturpris. I uppföljaren tampas en frånskild åklagare med känslan att vara en misslyckad man medan hans yngre juristkollega försöker behålla kontrollen när han blixtförälskar sig i den opålitlige Job, två inre strider som får våldet att brisera.

Prosan är uppfinningsrik, tryfferad med fiffiga ordvändningar och en hårdkokt humor – överlastad och omständlig skulle man i och för sig också kunna karaktärisera den.

Temat är angeläget: den moderna manligheten skildras som en lättantändlig krutdurk av självförakt, hävdelsebehov, aggressioner och revanschlystnad – kvinnligheten porträtterar Lindström däremot synnerligen distanserat.

Karaktärsteckningen går på djupet och lyfter fram dunkla impulser och drivkrafter – men det kan samtidigt bli något övertydligt med oidipuskomplex och sårade machonerver.

Lindström vill göra något nytt, mer komplext och problematiserande av kriminalgenren. Förklara hur till synes välordnade män kan tappa fotfästet och gå över gränsen, analysera det känsllokaos som kan trigga igång våld. "Roman om brottslingar" lyder genrebeteckningen, och det är inte bara en nick åt Sjöwall/Wahlöö utan också en programförklaring: vad som intresserar författaren är inte dåden i sig utan vad som händer inuti en människa som överträder lag och moral. All respekt för det.

Ändå dras jag inte med av berättelsen: intrigen känns seg och texten som en kompakt massa jag pressar mig igenom. Någonstans bland jargongens alla fyndigheter tycks syret ha tagit slut och de såriga männen förlorat förmågan att engagera.

[Ann Lingebrandt](mailto:Ann.Lingebrandt@helsingborgs.dagblad.se)[annlingebrandt@hotmail.com](mailto:Ann.Lingebrandt@helsingborgs.dagblad.se)

Jobs bok - rolig och komplex thriller

Tjugosex år efter sin debut gav Ulf Lindström ut sin andra bok, spänningsromanen "En god man" som belönades med Tidningen Vi:s litteraturpris för 2011. Nu är uppföljaren här - den heter "Jobs bok".

["Jobs bok" av Ulf Lindström recenserar av Martina Lowden](#)

I den första boken om juristen **Andreas Falck** mötte en god man en ond och såg att de liknade varandra. God man blev man på glid, slutet en fråga: vad gör jag nu? "Jobs bok" besvarar den frågan. Andreas Falck glider vidare över etisk glansis, energiskt ivägskjutsad av sin nya vän och fiende Niklas Fridh, även han jurist.

Det här är inte någon roman om ett brott. Som undertiteln anger är det en roman om brottslingar. Alltså: människorna är handlingen, intrigen är det inte. Dels av den anledningen och dels för att inte avslöja för mycket förbigår jag de yttre omständigheterna. Kort sagt är det de vanliga dåliga fäderna och frånvarande mödrarna och känslolösa sönerna - och så en dotter som måste skyddas. Män är som vanligt våldsamma, särskilt när de älskar eller längtar. Folk dör i Borås, folk dör i USA.

Det är inte omoral som gör de två juristerna till brottslingar, utan en känslolösa moral. Ingen av dem tror på juridikens rättvisa längre, och här finns ingen Gud att fråga varför den rättfärdige måste lida ont. "Våld är den maktlösa mannens svar på makt" vet en. Hämnd är ett moraliskt begär, vet en annan. Och jag tror att de säger "behov", "instinkt" och "begär" fast de menar känsla. Ord som dådkraft och upprättelse är manligt kodade och skyler över det faktum att Fridh och Falck ofta är hjälplöst fjärrstyrda av sina känsloliv.

Språket är inte stilsäkert, men självsäkert för tre. Fritt stilande vitsar det sig fram - kolla vad jag kan! Majoriteten av svensk prosa har antingen för god smak eller för svag begåvning för att syssla med den här sortens kvicka infall och snabba utfall, med språkliga tricks på gränsen till tics. Här finns något så ovanligt som ett språk som har det roligt med sig själv; det låter oanständigt, och det är det.

Två sorters purister lär falla ifrån under läsningens gång: de som vill ha mindre språk i spänningen och de som vill ha färre spänningar i språket. Vi andra hänger efter bästa förmåga med i Ulf Lindströms krängande och komplexa thriller om maskulinitet och moral. Den frågar mer än svarar, men ett svar jag gillar låter: "Det är inte driften som definierar oss. Det är förmågan att kanalisera vår kraft som gör oss till män."

Martina Lowden

kulturnytt@sverigesradio.se

Prövande och intensivt av Lindström

I Gamla testamentet handlar Jobs bok om varför rättfärdiga människor tvingas lida. Männenn i Ulf Lindströms Jobs bok utsätts även de för ordentliga prövningar, men är de rättfärdiga? Det är en fråga de brottas med.

Ulf Lindström bor i Borås och i dag kommer hans andra roman, Jobs bok, ut. Hans debutroman En god man kom 2011 och gick som sommarföljetong här i BT. Dessutom prisades boken med Tidningen Vi:s litteraturpris.

Jag har inte läst En god man, men jag har läst på om En god man och räknat ut att Jobs bok är en lös fortsättning, där en av huvudpersonerna nu återkommer. Det är Andreas Falck, advokat och frånskild pappa, boende i Borås. Det Borås där boken till största delen utspelar sig, när inte bokens andra huvudperson, Niklas Fridh, även han advokat, gör utflykter till Los Angeles och Berlin.

Mitt första intryck av Jobs bok är att den är rörig. Bokens kapitel växlar mellan de båda huvudpersonerna men jag får backa och kolla och läsa om, för jag förstår inte vem jag läser om. Både Andreas Falck och Niklas Fridh för långa invecklade tankebanor om barndom, fäder, skuld, ensamhet och våld.

Kronologin är uppbruten. Någon har mördat någon. Efter ungefär hundra av bokens fyrahundra sidor börjar det klarna såpass att jag håller isär karaktärerna. Ett problem är att båda har samma språk, Ulf Lindströms mycket speciella språk, och det språket kan man säga mycket om. Författaren formulerar sig omsorgsfullt, mildt uttryckt. Han vänder och vrider på uttryck, det är många meningar i stil med "Jag hade alltid varit bra på att bryta tystnaden. Nu bröt tystnaden mig." Någon "klär av sig kroppen och sitter där i bara själen".

Dessa vändningar förekommer inte någon enstaka gång utan större delen av boken är skriven så här. Det är genomarbetat. Kanske överarbetat. Det är en smaksak om man gillar den stilen eller inte. För mig kommer språket i vägen, även om jag ibland gillar det. Men jag hade behövt pauser då och då.

För berättandet är högintensivt. Hela tiden. Här finns inga andningspauser. Jag måste leta efter bokens intrig och karaktärer liksom bakom språket. Handlingen och människorna gömmer sig bakom alla språkbilder. Jag hittar två män som lider av att vara män, de måste vara hårda, ha "dådkraft", kunna ta till våld, de är vilsna, i sig själva, i moralen. Här finns berättelser om hämnd. Om kärlek, vänskap, föräldraskap, här är kvinnor från en annan planet, både föraktade och ouppnåeliga. Här finns försoning, cigaretter, hotellrum, sex, brott, Borås.

Jag famlar när jag läser Jobs bok. Sugs ibland in i en suggestiv berättelse, kastas sedan ut igen. Är det en bra bok? Den är inte alls dålig. Ulf Lindström kan skriva, inte tu tal om det. Men just för mig är den något av en prövning.

Camilla Carnmo

Borås noir

Ulf Lindströms deckare något utöver det vanliga

FAKTA

PROSA Jobs bok Ulf Lindström

I **Jobs bok**, Ulf Lindströms andra roman med juristen Andreas Falck i huvudrollen som maniskt oförtröttlig iakttagare av tiden och sederna, är mycket sig likt från den första, *En god man*.

Först som sist är det branta bildspråkets osövda, stirriga skärpa som tretton deckarförfattare på dussinet skulle mördra för, intakt.

Ja, den här gången är Lindström om möjligt än mer upp- och åtskruvad när han låter Falck med sin Mensa-certifierade IQ som raketbränsle registrera omvärlden i furiösa inre monologer.

Visst, de akrobatiska metaforerna kommer ibland storknande tätt, men man ger sig på nåd och onåd för kriminalintendent Brincks polisblick som gungar på fotvalven i ett Hur var det här då?, eller när en "glitterkall Red Bull" blir en "ängel som ville ha ett par vingar till". Och även här är Borås den ömsom gråmelerade, ömsom soldisiga spegeln för ett Sverige där privatiseringen av rättvisan tagit ytterligare ett sjumilakliv mot fullbordat sönderfall, så att hämnden betraktas som läkedom också för lagens väktare.

Undertiteln "Roman om brottslingar" är en fingervisning om att rågången mellan goda och onda inte blivit tydligare för försvarsadvokaten Falck som nu bytt sida och jobbar på åklagarmyndigheten.

Det har gått tre år sen Falck trängde in i en mördares själ och ett år sen skilsmässan. Det finns två moln på hans himmel. Det ena är att dottern Sanna, som tycker förnedringen av motståndaren är viktigare än att vinna, har skaffat sig push-up-behå. Det andra att hans far, som ägnat sitt liv åt att skydda de besuttna, är på sjukhem efter en stroke. Deras kontaktlöshet gestaltas med obeveklig precision.

Jobs bok börjar med den klassiska tragedins peripeti, i form av den yngre kollegan Niklas Fridh som mjölkar Falcks dator på besvärande hemligheter. Fridh gör sig till hemligheternas väktare för att bonda med Falck och när en serbisk gangster i rätten hotar Falck och hans dotter blir romanen en växelsång om de bådads nedstigning i själens labyrinter.

Fridh går också över till den andra sidan, i dubbel bemärkelse.

På flyget till Los Angeles träffar han Job, en amerikan på drift i sitt öde, och de inleder ett förhållande. Det ska också sägas att sexscenerna är mästertliga, samtidigt blodisande ödsliga och sensuellt suggestiva. Fridh säger också upp sig och börjar jobba för en amerikansk byrå som företräder det till Xe förvandlade Blackwater, legoarmén som följer det globala amerikanska härjningståget i spåren.

Steg för obönhörligt steg och med en språklig energi som skiter i allt vad elegans heter, frammanar Ulf Lindström en värld där allt är tillåtet och ingenting är sant. En värld, som den döende Job i Niklas Rådströms pjäs Bibeln, säger är i händerna på en förbrytare. Och det hör definitivt till saken att denna värld är ett fullt igenkännligt samtida Sverige.

Så tag och läs, för Jobs bok är inte vilken deckare som helst, utan en berättelse som lever upp till sin undertitel och där lycka definieras som hämnd för olycka.

Expressen

Jobbig prosa om jurister

Roman

ULF LINDSTRÖM | Jobs bok | W&W, 393 s.

Förmågan att imitera busets språk brukar ses som en outhärlig dygd i kriminallitteraturen. Premissen är att bokskrivande är en medelklasssysselsättning som bör skämmas lite grann över detta faktum; mardrömmen är förortsgangsters som uttrycker sig som skurkarna i någon **Stieg Trenter**-roman.

Fast ibland är dilemmat det omvända. **Ulf Lindströms** "Jobs bok" - icke att förväxla med det anonyma litterära mästerverket med samma namn - bär undertiteln "roman om brottslingar", men den handlar om jurister. Personligen har jag inga problem med påståendet att dessa kategorier kan tänkas sammanfalla ur moralisk synvinkel, men i denna roman är förväxlingen snarast social, så att advokaten Andreas Falck, berättare i stora delar av boken, uttrycker sig som en krönikör i Situation Stockholm: - "vi knäppte kavajens översta knapp inom samma tiondels sekund; det kallas parallelladvokatur, en ny OS-gren."

Detta kunde ses som ett - visserligen valhant - gestaltande grepp. Men hela romanen är berättad i samma flåsiga, speedade, överspända tonfall. Det sägs ibland att prosastilen står i vägen för läsaren, men denna nöjer sig inte med att stå: den hoppar, skriker och fäktar med armarna.

Bakom den anar man emellertid en miljö jag gärna skulle ha velat se genom en kameralins utan fingeravtryck - tillvaron som landsortsadvokat i Borås, med alla dess arbetsplatsintriger, fyllekvällar på puben och konfrontationer med lokala maktstrukturer (både officiella och illegala). Ett slags kombination av **Maria Lang** och **Lars Tunbjörk**. Dessutom en arketypisk historia om skuld, hämnd och upprättelse, om män som ömsom försöker fly, ömsom göra upp med det arv deras omöjliga farsor lämnat efter sig.

"Jag får ingen rast, ingen ro, ingen vila" som det heter i Jobs bok (originalversionen); "ångest kommer över mig." Det, får man säga, är en upplevelse som verkligen förmedlas till läsaren. Fast kanske inte på det sätt som var avsett.

Jesper
Högström

Dagens Nyheter.

Drivet om män och våld. Intressant idé – men var är berättelsen?

Ulf Lindströms roman *En God Man* väckte berättigt uppseende när den kom ut 2011. Här kom en ny okänd deckarförfattare med en häpnadsväckande driven och intrikat språkföring, psykologisk blick, full tilltro till läsarens intelligens och dessutom ovanlig koll på litterära föregångare: Jag undrar om han inte plankat den genomför a spegelintrigen mellan hjälte och mördare hos Shakespeare.

Men Lindström har nog inte haft planer på någon deckarkarriär. Han debuterade med en novellsamling redan på 1980-talet och av intervjuer att döma fick hans första roman en brottsintrig mest för att det låg i tiden. Eller, mer troligt, för att det stämde så bra med det tema som tycks ha intresserat honom mest: män och våld.

•

Det är nämligen det motiv han nu nystat vidare på i romanen "Jobs bok", där han på gängse deckarvis behållit sin huvudperson, advokaten Andreas Falck, fast han egentligen lämnat genren bakom sig för att i stället pröva den lite övertydligt blinkande beteckningen "roman om brottslingar". Något slags hybrid alltså, men tyvärr har han därmed också förlorat den förra bokens rena klang. I stället för att låta ovisshet och spänning driva intrigen försöker Lindström här pejla djupet i det underliggande homosociala spel som så lätt tycks kunna konkurrera ut allt annat i mäns medvetanden - ett spel av igenkännande och attraktion, konkurrens och hämnd som i sin mest renodlade form är direkt dödligt.

•

Det är en värld han tycks veta mycket om, en värld där alla måste ha någon att spegla sig i för att avsky eller dyrka, eller bådadera: far och son, polis och rövare, terapeut och analysand. Samt älskare: I "Jobs bok" skruvar Lindström till motivet ytterligare genom att låta en av huvudpersonerna invecklas i ett passionerat homoerotiskt förhållande. Precis som i verkligheten blir en så renodlat homosocial spegelvärld obehaglig klaustrofobisk. I detta eviga spel på liv och död krymper omvärlden, civilisationens fernissa är aldrig tjockare än kostymerna de här grabbarna bär och kvinnor blir mest ett slags redskap eller förbiilande objekt för tillfälliga begär.

Det är intressant som idé, problemet är bara att ju mer beslutsamt Lindström destillerar sitt ämne, desto mer förlorar han greppet om själva berättelsen. Efterhand tror man allt mindre på dessa välformulerade och yrkesskickliga medelklassmän som förleder varandra till att göra så psykopatiskt förblindade och alltmer förbryllande saker. Det är som om Lindström fascinerats så av sitt motiv att han glömde att han alldeles oavsett genre måste ha en bra historia också. Bara att hoppas han hittar en till den följande bok han utan tvivel kommer att skriva. Att han verkligen kan har han redan bevisat.

Lars Linder
larsainder@dnse., :

GÅTFULLT OCH MÅNGSTÄMMIGT OM NUET

Den stånkar i gång långsamt. Gåtfullt. Det tar ett tag att förstå vart den här berättelsen är på väg. Detta är inte en deckare för däst mellandagsläsande. Det är en roman om människor, relationer, samhället och brott. Den handlar om Sverige i dag. Om åklagaren Andreas Falck, som förekom även i Ulf Lindströms debut *En god man*. Han utsätts för ett hot i rättssalen som tvingar honom att försvara sin familj. Den följer även den tragiske gestalten Niklas Fridh, som börjar som något av en kliché men fördjupas under berättelsens gång. Hans destruktiva kärlek till berättelsens Job är central.

Språkligt kränger texten ibland mellan det uppstyltade och det platta. Det stör mig inledningsvis, men så småningom blir det tydligt att stilarterna är rätt väl anpassade efter de bägge huvudkaraktärerna i boken. Det är svårt att skriva verkligt mångstämmigt, men växlandet mellan kapitlen, som också är satta i olika typsnitt, fungerar mycket bra, när man som läsare väl insett att det inte finns någon trygg författarröst här. Ulf Lindström behärskar ännu inte till fullo sina uttrycksmedel, och just det är något jag uppskattar. Författare som behärskar sina uttrycksmedel skriver bara sådant som de redan kan. Ambitionen att sträcka sig längre, att göra något annat, kanske lite större rentav, är kännetecknande för en äkta konstnär, och jag tar hellre lite ofärdigheter och bristningar än ännu en välpaketerad bokprodukt. Måtte han fortsätta på den inslagna vägen och ta sig an ännu större utmaningar framöver!

TORBJORN ELENSKY

Sprudlande språkcirkus

LIVSVAL Ulf Lindströms spännande språk kan skapa intresse kring en hunsad notaries transformation. ”Jobs bok” är en berättelse om mod, manlighet och ondska.

Ulf Lindström romandebuterade sent, 51 år fyllda, med den udda kriminalromanen ”En god man” som utspelade sig i Borås och tampades med teman som skuld, mod, manlighet och ondska. I ”Jobs bok” återvänder han till både staden i Västergötland och till de moraliska spörsmålen.

På omslaget kallas boken för en ”roman om brottslingar”, vilket egentligen är en bättre beskrivning än kriminalroman eller, gubevars, spänningsroman. Lindström bygger inte spänning kring ovissheten om hur saker ska gå. Han bygger snarare upp en nyfikenhet kring varför saker gått som de gått.

Advokaten Andreas Falck är tillbaka, men har nu bytt sida till åklagarnas. När en hotbild uppstår i samband med en rättegång prövas hans mod och handlingskraft, och han tvingas hitta vägar att skydda sin dotter.

I en parallell historia följer vi en hunsad notaries transformation från ryggradslös korridorsvålnad till dådkraftig äventyrare. Huvudpersonerna berättar själva sina historier, ältar motiv och drivkrafter, famlar efter mening och livsvisdomar.

Ulf Lindström är en oupphörligt uppfinningsrik stilist. I en tid av ihopräfsade franchisedeckare finns det en lycka i att sätta sig med en roman där språket i sig är genuint spännande. Det är lätt att ha överseende med att intrigen är en aning lengräddad samt att romangestalternas känslövärldar har något artificiellt över sig när man matas med ett stadigt flöde av meningar som ”Om detta var vänskap så påminde det lite för mycket om Fia med knuff” och ”Ett väsande andetag, en fnysning – sedan var Sorg framme och istället för tröst fanns luftkonditionering”.

Det finns stunder då Lindströms kärlekshistoria med det svenska språket blir lite mycket, när jag tänker att de älskande tu kanske skulle ta in på hotell tillsammans istället för att vänslas i offentligheten. Men även när det är mer språkcirkus än berättande njuter jag av uppvisningen. Ulf Lindström jonglerar metaforer och litterära referenser, och han interpunkterar som om han fick betalt per semikolon.

Av de stora frågorna blir det inte så mycket skönlitterär gestaltning som ett intertextuellt träcklande. Ett konstfärdigt lapptäcke sys ihop av pregnant citat, kloka tankar och plattityder förklädda till snygga sentenser.

De etiska grubberierna kring makt, våld, hämnd, mod och tillit bränner aldrig till på allvar. Men på ett djupare plan är det en existentialistisk roman om livsval och predestination. Den handlar om hur kärlekslösa fäder och frånvarande mödrar formar sina barn, och hur svårt det är att bryta sig loss ur det egna livet och återuppfinna sig själv.

Lindström tror uppenbarligen inte på några stora själsliga omvälvningar, men han öppnar trots allt för möjligheten att ömsa skinn och kanske få ett lager av ny människa utanpå den gamla.

Konstigt vore det förstås annars. Kan man hastigt och lustigt förvandlas till en stilistiskt sprudlande och kritikerrosad romanförfattare efter 50 så är väl strängt taget ingenting helt omöjligt.

Uppsala Nya Tidning

Jobs bok

Ulf Lindström

Wahlström & Widstrand

Med sin debut *En god man satte sig* Ulf Lindström ordentligt på den svenska kartan av kriminalförfattare. Dessförinnan hade han sedan novellsamlingen *Soldimma* 1985 "mest ägnat sig åt att skriva inköpslistor och Yatsiprotokoll". Tydligen ger det en mycket god språkförmåga för sällan har en debutant haft en så god hand med orden. Emellanåt så att de en aning stod i vägen för hans berättande, men det gjorde inte så mycket, det var ren njutning att läsa honom.

I nya boken har han kommit mer till rätta med detta. *Jobs bok* är ren och skär bokstavsnyjting, en orgie i välformulerade meningar, fyllda med en överraskande och svart humor. Det är ett mästarprov i språklig gestaltning som man ska njuta lite i taget för att det ska komma till sin rätt.

En aning har det gått ut över tempot, som måste bli lågt för att man inte ska tappa greppet. Men Lindström är också mer intresserad av existentiella frågor än att lösa brott. Roman om brottslingar är undertiteln. Liksom i *En god man* står juristen Andreas Falck i centrum. Han är nu skild, har svårt på jobbet och har ett dödshot hängande över sin familj. Det kunde ha varit roligare, och det blir än värre när kollegan Niklas Fridh inte alls lever upp till sitt efternamn... Det är en inkännande historia berättad med psykologisk skärpa som griper tag ordentligt och är kusligt pricksäker hur till synes enkla missgrepp accelererar till stora olyckor...

Manlig mask som sitter fel

Ulf Lindström.

Jobs Bok. Wahlström & Widstrand.

Ulf Lindströms språk är som en mask man önskar att han oftare ville överge för en mer levande stil, skriver Eva Ström.

Vad är skillnaden mellan stil och jargong? Det får jag anledning att fundera över när jag läser Ulf Lindströms nya roman ”Jobs bok”, som kretsar kring två Boråsjuristers liv, Niklas Fridh och Andreas Falck. Ulf Lindström skriver nämligen en rappt metaforpepprad prosa som blir just jargongartad även i sin humor. Precis som när man möter en person förskansad bakom ett uppdrivet, stelnat språk, upplever jag Lindströmspråket som en mask, en mask man önskar att författaren oftare ville överge för en mer levande stil.

Temat är mansrollen, vilket naturligtvis också kan vara en mask. De båda huvudpersonerna har tvillingöden, båda har haft avståndstagande, iskalla fäder. Fridh är, sitt namn till trots, besatt av hämnd eller att ta till fysiskt våld och misshandel. Falck tror att det finns en hotbild mot honom, och vill också sätta dit den han misstänker. Så reser Niklas till USA och träffar Job, och upplever en uppslukande, erotisk passion, men relationen präglas lika mycket av patetik och självömkan som av uppblossande vrede och slagsmål. Niklas är uppfylld av att en man ska uppvisa dådkraft, han vill hämnas dem som gjort honom illa med våld, också dödligt våld. Det är illa att en åklagare ska ha sådana åsikter och lyckligtvis inte särskilt trovärdigt, men nu befinner vi oss i spänningsgenren.

I bästa fall kan Ulf Lindströms roman således beskrivas som en relationsthiller mellan två män, på kant med en fyrkantigt primitiv mansroll, en obekvämask. Bäst är naturskildringen från den nordvästamerikanska havskusten och gryningsdagar över Borås. Men jargongen motverkar Lindströms syften. Jag önskar romanen hade haft mer av den bibliska Jobs boks nakna enkelhet och allmängiltiga smärta.

Ett noggrant mejlat mästerverk

Publicerad 21 januari 2013 kl 09.59

Ett psykologiskt raffinerat drama om sårade och självföraktande brottslingar vars lidande är lika starkt som behovet av hämnd. En fruktansvärd bok, skriver VK:s recensent Lena Kjersen Edman som läst Ulf Lindströms Jobs bok.

Böcker

Ulf Lindström

Jobs bok. Roman om brottslingar

W&W

Maktlösa mäns svar på makt är våld.

Ulf Lindströms förra roman En god man berättar om detta. Den handlar om varför en till synes välartad man i IT-branschen kan begå ett bestialiskt mord med en golfklubba. Och om varför en vanlig hygglig ung jurist och familjefar förändras av att bli utsatt för en sådan berättelse.

Mördarens och advokatens historier löper parallellt – ibland glider de i varandra. Historierna, berättade i en unken cell, handlar om manlig moral. Om kvinnor, kärlek, närhet, sexualitet, pedofili – och om förlorad makt. I början av En god man får mördaren av sin advokat Andreas Falck frågan: Varför?

Senare ändrar Andreas Falck sin fråga: Varför inte?

För romanen En god man fick komvuxläraren Ulf Lindström från Borås härom året tidningen VI:s litteraturpris.

Jag läste den romanen när den kom ut, imponerades då av Ulf Lindströms brutalt poetiska språk och tänkte att detta var nog den kusligaste bok som jag någonsin hade läst.

Det var den inte.

Den kusligaste bok som jag har läst har undertiteln ”Roman om brottslingar” och heter Jobs bok (W&W).

Författaren är Ulf Lindström.

En av de två huvudpersonerna i Jobs bok är, ännu en gång, advokaten Andreas Falck. I vartannat kapitel har Andreas ordet. Vartannat kapitel – berättat i tredje person – handlar om hans yngre kollega. Åklagaren Niklas Fridh.

Platsen för brotten är, liksom i En god man, den regnrika staden Borås.

Tre år har gått sedan golfmördaren.

Andreas äktenskap är nyligen upplöst. Han är tärande ensam. Hans gamle groteske far finns på ett sjukhem. Han saknar gemenskapen med hustrun. Han vill mer än något annat vara en bra pappa till tonårsdottern Sanna.

Andreas är rådvill i tillvaron. Han älskar snålt. Skräckslagen inser han att han, som man, är född med kapacitet för våld.

Sorg söker honom.

Den desperate Andreas söker hjälp hos en psykolog och denne blir Andreas drog mot livet som han är så uselt dålig på att hantera. För psykologen berättar han om det han kallar ”hotbilden”. En klient till honom och Niklas, en våldsbenägen serb, skrämmer Andreas från vettet.

För inget ont får ske med Sanna, Andreas enda ankarplats i världen! Inget!

Andreas tankar och det som händer honom får läsaren följa via psykologsamtalen.

Kanske, tänker Andreas någon gång då tillvaron inte är alltför vidrig, kan det också

uppstå en manligt trygg vänskap mellan honom och Niklas Fridh, konkurrenten på jobbet. En komplicerad vänskap dock. Så här beskriven av den cyniske Andreas: ”Jag vet för mycket om dig. Nu vet du för mycket om mig. Att vara vänner är inte en dans, det är en brottningsmatch. Nu går vi i samma viktklass.”

Att inte heller Niklas Fridh är en människa med en inre frid förstår jag som läsare redan i inledningsscenen av Jobs bok.

I den våldför sig Niklas Fridh i Andreas Falcks hem på Andreas privata Mac. Niklas öppnar en mapp på datorn. Han läser och stjälar Andreas privata dokument om golfmördaren och spar sedan dessa hemligheter på ett eget usb-minne.

Aven Niklas Fridh är en brottsling.

Namnet Job i bokens titel alluderar förstås på Jobs bok i bibeln, berättelsen om den stackars mannen som får lida fruktansvärt. Också mannen i Ulf Lindströms roman om brottslingar är sårbara, självföraktande och sårade. Deras lidande är lika starkt som deras behov av hämnd.

Romanen Jobs bok är fruktansvärd läsning. Varför utsätter jag mig för detta? För i tre dagar läser jag intensivt och andfått boken, i stort sett dygnet runt.

Ulf Lindströms romanen har många ord.

Och det går inte att hoppa över ett enda ord. För här finns inget av det som deckare oftare är fyllda av, en pladdrande dialog. Nej – varje mening har författaren noggrant mejslat ut.

Jobs bok är ett raffinerat psykologiskt och stilistiskt mästerverk. Det är därför jag inte förmår sluta att läsa.

Nog anar jag att spänningsförfattaren John LeCarré är Ulf Lindströms litterära husgud. Men jag anar att han har ytterligare inspiration.

När det gäller språk, psykologi, nerv och patos går mina tankar till Hjalmar Söderberg. Till författaren som skrev om brottslingens ensamhet. En mördare som han inte kallade Falck eller Fridh, men Glas.

Själen ryser för tomrummet

och vill kontakt

till vad pris som helst.

Lena Kjersén Edman

Jobs Bok

Ulf Lindström

W&W

Sidantal 394

Betyg:

— — —

”Så bra som en bok kan bli” hette det i SVT Gomorron Sverige, om Ulf Lindströms förra roman, *En god man*. Det var då det. Nu har han kommit ut med en till och bevisat att det i varje fall kan bli lika bra, än en gång. Jag vet inte exakt *hur* bra en bok kan bli. Visste jag det skulle jag kanske sluta läsa. Men jag hävdar att Ulf Lindström har förmågan att skriva väl, spinna fängslande intriger och behandla etiska/moraliska frågeställningar utan att förfalla till predikoton. Självironi är hans livlina, en välavvägd cynism hans vapen mot blödighet.

Titeln *En god man* anspelade i viss mån på Hasse Alfredssons filmtitel, *En ond man* och ställde precis som filmen frågan om gott och ont på sin spets.

I *Jobs bok* frågar Ulf Lindström hur långt en man får gå för att skydda det han håller kärt. Vad ska han, vad måste han göra i ett hotat läge? Vad krävs, av en man?

Ja, ”en man”. För det här är en bok om män. Det handlar om män och manlighet, mansroller, enskilda män och män i flock. Författaren håller upp männen till granskning, vänder och vrider på dem och är inte överdrivet hänsynfull i sina omdömen. Det handlar om fäder och söner. Om frånvarande fäder och frånvaron av en mor, vilket är två skilda saker, och vad det gör med en uppväxande pojke. På något sätt får jag känslan av att i Lindströmland är kvinnorna redan som småflickor så mogna att de grejar sådant där; att de inte är lika ömtåliga. Men jag kanske har fel? Jo, jag har fel. Nu var jag orättvis. Kvinnor blir svikna och flickor utnyttjas, även där, och de tar skada. Men *Jobs bok* tillhör Mannen. Eller två speciella män, som skildras parallellt. Och det är väl ingen slump att båda också är advokater till yrket.

I Bibeln, GT, berättas i *Jobs bok* om den rättfärdige Job som prövas av Gud, för att förmås ge sin skapare skulden för allt ont han drabbas av. Det är Djävulen, i GT kallad Anklagaren, som föreslår att Job ska utsättas för frestelse. Och uttrycket *Jobspost* stammar därifrån, i betydelsen ett budskap om olycka och svår motgång.

Motgångar drabbar också männen i Lindströms nya bok, som knyter an till händelserna i *En god man*. Där drogs åklagaren Andreas Falck så djupt in i rättsfallet med ”golfmördaren” att hela hans tillvaro sattes i gungning, hans äktenskap havererade och han tvingades se in i sig själv och medge att det inte var någon uppbygglig syn. I *Jobs bok* möter vi Andreas Falck igen. Han lever nu som fränskild och har umgängesrätt med trettonåriga dottern Sanna. Han har kommit på fötter efter krisen och har gott anseende på advokatbyrån. Men i samband med en rättegång utsätts han för en hotbild. En ”*Jobspost*” som oroar Falck mer än han vill erkänna. Han får varningar. Oron bryter långsamt ner honom. Samtidigt kontaktas han av Niklas Fridh, som var försvarare i ”golfmålet” och där gjorde en tämligen slät figur. De är två ensamma män, som nu finner varandra i en sorts vänskap. Två söner som vuxit upp i skuggan av dominant fäder, utan någon modersgestalt som format dem. De kunde, som Fridh säger, varit bröder.

Den ena tråden i boken berör Falck, som sitter hos sin KBT-terapeut och i efterhand försöker reda ut vad som hänt, något vi så småningom får veta, men vägen dit är lång. Det är inte så lätt att berätta sanningen, ens i det terapeutiska rummet.

Job, i den här skildringen, är en homosexuell amerikan med avlägsna rötter i Sverige. Han är vänlig och impulsiv, en vacker främling som med sin charm förför den fram till dess osäkre, i sig själv inneslutne Niklas Fridh. De inleder ett förhållande. Job förvandlar honom till Nicky Free, som är stark ”som en hund”. Deras möte sker på en weekendresa till Los Angeles, men det oförutsedda händer och det blir en mycket längre resa, en road trip från vilken den gamle Niklas Fridh aldrig ska återvända. Om relationen till Job och vart den leder, berättas i infällda kapitel.

Det handlar om frihet, skuld, plikt. Och tillit, som, tänker Niklas Fridh, är en känsla som förutsätter att ingen trygghet finns. Den tanken borrhade sig djupt in i mig och sitter ännu. Vad händer med den som

saknar trygghet i sig själv men ändå vågar ger sig hän i tillit? Att göra sig så sårbar, så naken. Att ta emot lust. Och ömhet. Gå sönder.

Men det går knappast att förneka tesen som upprepas som ett mantra, att våld är en maktlös mans svar på makt. Dagligen bekräftas det av verkligheten omkring oss. Våld, förödmjukelse, rätten att hämnas. Rättvisa, nödvärn, kontra ”Talionprincipen” (lat. *jus talionis*), eller inom juridiken vedergällningsrätten, som bara är den gamla öga för öga, tand för tand- principen. Den omfattas fortfarande av en och annan och är, kanske, på väg att vinna terräng igen.

Detta är bokens bärande teman. Omkring dem bygger Ulf Lindström upp etiska dilemman, utan *facit*. Går någonting att förstå?

När Falck på slutet tar sin skicklighet som förhållning till hjälp i terapisesionen för att avlocka terapeuten ett svar låter det så här:

”Balladen om Niklas Fridh. Vilken tonart?

Han skrattar till, han antar utmaningen motvilligt: *Durmoll*.

Fegis. Vad hör du?

Jag hör en sång i jagsvag tonart. En man som kan ha svårt att känna sina gränser och därför lätt blir påverkad av yttre faktorer”

Men vem som är sången och vem som är sångaren, den frågan slingrar sig KBT-terapeuten förbi.

Diskussionen fortsätter hos läsaren, en god stund efter att sessionen är slut.

— — —

Måna N. Berger

GP

Roman

Ulf Lindström | Jobs bok

Två självföraktande män spelas ut mot varandra i Ulf Lindströms nya bok. Bella Stenberg har läst.

Det är mödosamt att läsa Ulf Lindströms böcker. De är så fulla av komprimerad ilska. Av ondska, pessimism och självhat. Boråsaren skriver egentligen inte deckare, men kan fånga genrens läsare med sina skildringar av och frågor om brott och våld.

Jobs bok kallas för "roman om brottslingar", vilket är talande eftersom huvudpersonerna i samhällets ögon är aktade medborgare. I den hyllade debutromanen *En god man* var brottet, golfmordet, redan löst. Här handlar det länge mer om hot och hjärnspöken än faktiska handlingar. Och hur en dråpare skapas.

Andreas Falck, golfmördarens försvarare, har lämnat förtrycket på faderns advokatbyrå och är nu vikarierande extra åklagare nära utbrändheten. Han har också skilt sig, vilket gör honom ännu mer självömkande. Han är kaxig men osäker och har tappat tron. Niklas Fridh, även han förminskad och förstörd av sin fader, har i sin tur slutat på åklagarmyndigheten. Han är en liten, grå man. Pedant. Eller kanske en självsäker karriärist. Berättelsen rör sig i tid och rum, och Fridh lämnar Borås för Los Angeles. Där förändrar mötet med Job – enligt honom själv – allt och får honom att se klart.

Lindström använder återigen parallella röster, två självföraktande män som spelas ut mot varandra. I Fridhs ögon har Falck förvandlats från stursk till ynkelig, medan Falck knappt har lagt märke till honom tidigare. Handlar det om en konfrontation eller början till en vänskap? Något har hänt eller kommer att hända, stämning och obehag komprimeras, gränser överskrids.

Leken med språket – egna ordkonstruktioner, abrupta meningsavslut, jargong – skapar läsglädje men kan också störa. Framför allt blir det ensidigt manliga och ilskna perspektivet ett hinder.

Debuten handlade mer om män som hatar och hotar kvinnor, nu är självhatet centralt. Men även här är kvinnorna, om inte staffagefigurer så mest där för männen att älska eller skylla på. Trots mer inre grubbel än yttre action förblir deras drivkrafter oklara.

Bella Stenberg 031-62 40 00

Spänningen finns i språket

Författare: Leif Eriksson

Ulf Lindström Jobs bok Wahlström & Widstrand

Det är inte för att se hur det går som jag lockas att vända blad i Ulf Lindströms deckare "Jobs bok". Det handlar inte heller om den vassa samhällskritiken eller bokens högintressanta motiv. Maktlösa mäns våld, Oidipuskomplex och fadersmord, hämnd, pedofili, utbrändhet och homoerotisk kärlek är några av dem.

Nej, precis som i Lindströms lovordade debutdeckare "En god man" - som också den har advokat Andreas Falck i fokus - är det den språkliga elegansen och ordakrobatiken som fångar.

Varje sida är som ett gnistregn av överraskande metaforer, ordvitsar och tankeprång för att nu inte tala om myllret av öppna och mer eller mindre förtäckta anspelningar på världslitteraturen. Det kan vara Bamse och Bond, Strindberg, Eliot, Södergran, Woolf och så förstås den rättfärdige Job i Gamla testamentet.

För också de mindre rättfärdiga männen i Lindströms bok drabbas av prövningar, den ena värre än den andra. Lägg därtill alla fyndiga enradingar - till exempel: "Cynism är askan av utbrunnet patos" - och ni förstår att det slår gnistor om snart sagt varje mening.

Språket är alltså bokens verkliga styrka, men också dess svaghet. Samtliga personer, bortsett från de diffust tecknade kvinnorna, talar med samma språkliga snits och ibland pinsamt grabbiga jargong, vilket knappast ger dem någon psykologisk trovärdighet.

Dessutom kan det högoktaniga och klurigt skruvade språket till sist ge en känsla av utmattning och få läsaren att nästan längta efter transportsträckor, andningshål.

Även om "Jobs bok" inte är någon litterär fullträff så tror jag ändå att den som börjar bli hjärtligt trött på deckartrenden kan piggas upp av en bladvändare där spänningen finns i språket.

Bildtext:

- Ulf Lindströms nya deckare läser man framför allt för språkets skull.

© Södermanlands Nyheter

Boken som får inslängda trosor

Jobs bok av Ulf Lindström

”Språkligt slår Lindström knockout på samtliga svenska kriminalförfattare, och jag slänger in en trosa på scen för hans välskrivna sexscener!”

m-magasin

Jobs bok (The Book of Job)

Wahlström & Widstrand, 2013.

Reviewed by James Walker in SBR [2013:2](#)

Jobs bok is the second novel in recent years by Ulf Lindström and a follow-up to the acclaimed novel *En god man* (A Good Man). Once again we meet Andreas Falck, who is now working for the state as a prosecutor. To say that he hates his job and, for that matter, himself would be two understatements. Three years on and following a divorce, he now struggles with his job and his daughter Sanna, who has recently acquired a somewhat worrying push-up bra.

As if life was not difficult enough, he has also been threatened by Slobodan Matić, a criminal Falck has recently prosecuted and in consequence has to watch his back.

In a parallel narrative we meet Niklas Fridh, older than Andreas, also a state prosecutor (or at least he was) but equally critical and self-loathing. In Niklas' case, he has grown up in the shadow of his genius father, a professor of Scandinavian literature and a huge fan of Knut Hamsun: when he is eventually confined to hospital he whiles away his time by writing out, by hand, Knut Hamsun novels one hundred per cent accurately from memory. Niklas, in order to torture his father, even disfigures the portrait of Hamsun that hangs in that holiest of rooms, his father's study. He applies graffiti in the form of a swastika and a phallus. In a strange twist, his father exacts his own revenge by scratching his own graffiti into his son's prize possession: his iPad.

Andreas Falck has a questionable relationship with his father too, a lawyer like himself but now incapacitated and in a care home where Andreas can seldom bring himself to visit the old man. Neither Andreas nor Niklas has a mother figure and they are, for better or for worse, their fathers' sons. As a result of this abundance of male figures and lack of female role models, as well as Lindström's treatment of women in the novel, it has also been described by some as a book about too many men. But it has also been described as a good, even a brilliant novel.

The frontispiece describes the book as 'a novel about criminals' (en roman om brottslingar) and this is where the narrative leads us (eventually). Both prosecutors end up turning to crime to reach their goals. This is not a conventional crime novel with actions followed by reactions, but rather a self-indulgent examination of the characters Fridh and Falck or Falck and Fridh or Fridh and Fridh or Falck and Falck! '...så jag gjorde te. Jag trodde att jag gjorde te. Jag trodde att det var te jag gjorde. Jag trodde att det var jag som gjorde te.' (... so I made tea. I thought that I made tea. I thought it was tea that I made. I thought that it was I that made tea.)

Some critics think his style is superlative and a breath of fresh air. I, on the other hand, was reminded of a book I read years ago, in which the author's conceit and tortuous prose made me throw it down on a beach. The book was *Earthly Powers* by Anthony Burgess; like Burgess, there is no doubt that Lindström is a masterful wordsmith but not everyone will care for the artful results. In this case, rather than a feature that adds to and develops the narrative, the

language has an opposite effect. There are many word hurdles to jump and this reader found them too close together.